
Research articles

Dental Public Health: Health Science Student Model in Tobacco Control

Yulludee Tantasit

Senior Lecturer,
Sirindhorn College of Public Health
Khon Kaen Province

Somtakul Rasiri

Senior Lecturer,
Sirindhorn College of Public Health
Phitsanulok Province

Abstract

Sirindhorn College of Public Health, Phitsanulok province, is an organization under Praboromarajchanok Institute for Health Workforce Development, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health. It is an educational institution responsible for personnel production and development of the Ministry of Health. It has an important mission in the field of public health, Dental Public Health, Community Public Health, Pharmacy Technique, and Thai Traditional Medicine in order to provide healthcare services, including the promotion of prevention, treatment and rehabilitation. Particularly, dental public health students of the College pay attention on being a role model as a non-smoker and a leader who has been providing the knowledge learned to faculty members, personnel and students within the College, government officials, people living in the community, and especially students and youths continuously.

As a result, the College has established a model project of health educational institution in order to deal with smoking and health problems. Dental public health students have been leaders in carrying out important activities since 2007 to 2016 to solve smoking and health problems. The activities are as follows: (1) Dental Public Health Student Leaders' Potential Development Training to tackle smoking and health problems, (2) Sirindhorn College of Public Health Policy Formulation to become a non-smoking area, (3) Non-smoking Environment, (4) Assessment of Students' Knowledge Awareness Behaviors

and Skills before and after the implementation of the project, (5) Providing students with knowledge of cigarette on the orientation day, (6) Student Leaders' Potential Development Training to tackle smoking, (7) Establishing an exhibition to provide knowledge concerning smoking at the College organized by dental public health student leaders, (8) Stop Smoking Campaign parade, sports events both in and outside the College organized by dental public health student leaders, (9) No Smoking Day Campaign for students and government agencies organized by dental public health student leaders, (10) World No Tobacco Day organized by dental public health student leaders, (11) Inserting content of tobacco control in related study subjects, (12) Making a tobacco control website, and (13) lesson learned activity.

The project implementation results revealed that there were no smokers among teachers and students. Students received more knowledge, attitudes and behaviors, skills in controlling tobacco, and satisfaction than before the project by 80 percent, which was at a high level. Students paid attention on tobacco control activities, especially for being a non-smoker, a good role model, and participating in campaigns and community, which they acquired a lot of knowledge. The College has also been awarded by Phitsanulok province which means that Sirindhorn College of Public Health, Phitsanulok province, was a model institution, according to the non-smoker protection law, as well as an individual model for the non-smoking and stop smoking campaigns in three consecutive years from 2012 to 2014.

Key words : dental public; health; Health Science Student Model; tobacco control

บทความวิจัย (Research articles)

ทันตสาธารณสุข : ต้นแบบนักศึกษาด้านสุขภาพ ในการควบคุมการบริโภคยาสูบ

ยลฤดี ตันทสิทธิ์

วิทยาจารย์ชำนาญการพิเศษ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร

จังหวัดขอนแก่น

สมตระกูล ราศิริ

วิทยาจารย์ชำนาญการพิเศษ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร

จังหวัดพิษณุโลก

บทคัดย่อ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลกเป็นองค์กรสถาบันในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข เป็นสถาบันการศึกษาและมีหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุข มีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาสาขาวิชาด้านการสาธารณสุข ได้แก่ สาขาทันตสาธารณสุข สาขาสาธารณสุขชุมชน สาขาเทคนิคเภสัชกรรม และสาขาการแพทย์แผนไทย เพื่อให้บริการด้านสุขภาพ ได้แก่ ด้านการส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ โดยเฉพาะนักศึกษาทันตสาธารณสุขของวิทยาลัย ได้ให้ความสำคัญต่อการเป็นต้นแบบของการไม่สูบบุหรี่และเป็นแกนนำในด้านการนำความรู้ที่ได้ไปให้กับ อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาภายในวิทยาลัย หน่วยงานราชการ ประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนและวัยรุ่นอย่างต่อเนื่อง

จากความสำคัญดังกล่าว วิทยาลัยจึงได้จัดทำโครงการวิทยาลัยต้นแบบของสถาบันการศึกษาด้านสุขภาพในการแก้ปัญหาบุหรี่และสุขภาพขึ้น โดยนักศึกษาทันตสาธารณสุขเป็นแกนนำ ในการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ ตั้งแต่ปี 2550 ถึง 2559 เพื่อแก้ปัญหาบุหรี่และสุขภาพ ดังนี้ 1. กิจกรรมอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำนักศึกษาทันตสาธารณสุขในการแก้ไขปัญหาบุหรี่และสุขภาพ 2. กิจกรรมกำหนดนโยบายวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลกเป็นเขตปลอดบุหรี่ 3. กิจกรรมจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ 4. กิจกรรมการประเมินความรู้และความตระหนัก พฤติกรรม และทักษะของนักศึกษาก่อนและหลังดำเนินโครงการ 5. กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ให้กับนักศึกษาในวันปฐมนิเทศ 6. กิจกรรมอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำนักศึกษาในการแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ 7. กิจกรรมจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เรื่องบุหรี่ในวิทยาลัย โดยแกนนำนักศึกษาทันตสาธารณสุข 8. กิจกรรมรณรงค์เดินขบวนพาเหรดการเลิกสูบบุหรี่งานกีฬาภายในและนอกวิทยาลัยโดยแกนนำ

นักศึกษาทันตสาธารณสุขเป็นแกนนำ 9. กิจกรรมวันรณรงค์วันงดสูบบุหรี่ในนักเรียน/นักศึกษาและส่วนราชการอื่นๆโดยแกนนำนักศึกษาทันตสาธารณสุขเป็นแกนนำ 10. กิจกรรมรณรงค์วันงดสูบบุหรี่โลกโดยแกนนำนักศึกษาทันตสาธารณสุขเป็นแกนนำ 11. กิจกรรมสอดแทรกเนื้อหาการควบคุมการบริโภคยาสูบในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง 12. กิจกรรมการทำเว็บไซต์ควบคุมการบริโภคยาสูบและ 13. กิจกรรมถอดบทเรียน

ผลการดำเนินโครงการ พบว่า อาจารย์/นักศึกษา ไม่พบการสูบบุหรี่ นักศึกษามีความรู้อัตนคติ พฤติกรรม ทักษะการควบคุมการบริโภคยาสูบและความพึงพอใจที่สูงขึ้นกว่าก่อนดำเนินโครงการโดยร้อยละ 80 อยู่ในระดับมาก นักศึกษาให้ความสำคัญกับกิจกรรมควบคุมการบริโภคยาสูบ โดยเฉพาะการไม่สูบบุหรี่ การเป็นตัวอย่างที่ดี กิจกรรมรณรงค์และการออกชุมชน ได้รับความรู้ ประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นและ วิทยาลัยได้รับประกาศเกียรติคุณจากจังหวัดพิษณุโลกแสดงว่าวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลกเป็นสถาบันการศึกษาต้นแบบตามกฎหมายคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ รวมถึงบุคคลต้นแบบการรณรงค์ และบุคคลต้นแบบเลิกสูบบุหรี่จำนวน 3 ปีติดต่อกัน คือตั้งแต่ปี 2555-2557

คำสำคัญ : ทันตสาธารณสุข, ต้นแบบนักศึกษา ด้านสุขภาพ, ควบคุมการบริโภคยาสูบ

บทนำ

จากรายงานประจำปี 2549 ของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบเรื่องการสำรวจวิชาชีพสุขภาพระดับโลก ที่มุ่งเน้นการเฝ้าระวังในวิชาชีพด้านสุขภาพในประเทศไทย ซึ่งวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในระบบสุขภาพทั้งหมด 7 วิชาชีพพบว่า นักศึกษาของวิชาชีพสาธารณสุข มีอัตราการสูบบุหรี่อย่างน้อย 1 ครั้งสูงสุด ร้อยละ 47.7 มากที่สุดในวิชาชีพระบบสุขภาพ จากข้อมูลดังกล่าวสถานศึกษาวิชาชีพสาธารณสุข จึงควรตระหนักว่า นักศึกษาด้านการสาธารณสุข ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบสุขภาพและการควบคุมยาสูบของประเทศ รวมทั้งปฏิบัติงานในชุมชนละใกล้ชิดกับประชาชน ดังนั้น นักศึกษาสาธารณสุขจึงควรมีความรู้ความสามารถและเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างเสริมสุขภาพเรื่องบุหรี่ การช่วยเหลือผู้ต้องการเลิกบุหรี่ มีการให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรตามความเหมาะสม และที่สำคัญสถานศึกษาควรเป็นตัวอย่างในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดบุหรี่ โดยมีนโยบายสถานศึกษาปลอดบุหรี่ให้สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ของคนไทย

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดพิษณุโลก เป็นองค์กรสถาบันในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข เป็นสถาบันการศึกษาและมีหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุข มีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาสาขาวิชาด้านการสาธารณสุข ได้แก่ สาขาทันตสาธารณสุข สาขาสาธารณสุขชุมชน สาขาเทคนิคเภสัชกรรม และสาขาการแพทย์แผนไทย เพื่อให้บริการด้านสุขภาพ ได้แก่ ด้านการส่งเสริม ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูสุขภาพ โดยเฉพาะนักศึกษาทันตสาธารณสุขของวิทยาลัย ได้ให้ความสำคัญต่อการเป็นต้นแบบของการไม่สูบบุหรี่และเป็นแกนนำใน

ด้านการนำความรู้ที่ได้ไปให้กับอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาภายในวิทยาลัย หน่วยงานราชการ ประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนและวัยรุ่นอย่างต่อเนื่อง²⁻¹³

วิธีการดำเนินงาน

จากความสำคัญดังกล่าว วิทยาลัยจึงได้จัดทำโครงการวิทยาลัยต้นแบบของสถาบันการศึกษา ด้านสุขภาพในการแก้ปัญหาบุหรี่ยาสูบและสุขภาพขึ้น โดยนักศึกษาทันตสาธารณสุขเป็นแกนนำ ในการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญตั้งแต่ปี 2550 ถึงปัจจุบัน²⁻¹³ เพื่อแก้ปัญหาบุหรี่ยาสูบและสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำ นักศึกษาทันตสาธารณสุขในการแก้ไขปัญหา บุหรี่และสุขภาพ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ได้เชิญวิทยากรมาบรรยายในหัวข้อ โครงการแก้ปัญหาบุหรี่ยาสูบและสุขภาพ ฝ่ายพัฒนาและสวัสดิการนักศึกษา จึงได้เชิญคณะกรรมการกิจการนักศึกษา และนักศึกษาทันตสาธารณสุข อาจารย์ตัวแทนทุกภาค/ฝ่าย เข้าร่วมฟังคำบรรยายในส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับ ความสำคัญของการรณรงค์ให้วิทยาลัยเป็นต้นแบบของสถาบันการศึกษาด้านสุขภาพ ในการแก้ปัญหาบุหรี่ยาสูบ บทบาทของอาจารย์/บุคลากรกับการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ การให้คำปรึกษาและการสร้างแรงจูงใจในการเลิกบุหรี่ รูปแบบต่างๆ ในการส่งเสริมการเลิกบุหรี่ ความรู้พื้นฐานที่ควรมี ความเชื่อของคนสูบบุหรี่และการระดมสมองเขียนโครงการเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินกิจกรรม

2. กิจกรรมกำหนดนโยบายวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เป็นเขตปลอดบุหรี่

จากผลการเข้าร่วมฟังบรรยายโครงการฯ นักศึกษาทันตสาธารณสุขได้เสนอให้มีการกำหนด

กิจกรรมที่จะต้องดำเนินการ คือ การจัดทำโครงการสนับสนุน และมีการแต่งตั้งคณะทำงาน ดำเนินการด้านบุหรี่ยาสูบและสุขภาพ ฝ่ายพัฒนาและสวัสดิการนักศึกษาจึงได้จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาสุขภาพและบุหรี่ยาสูบในวิทยาลัย และได้ร่วมกันทำโครงการฯ และแต่งตั้งคณะทำงาน และร่วมกันกำหนดนโยบายเพื่อเสนอเข้าคณะกรรมการบริหารของวิทยาลัย พร้อมทั้งประกาศนโยบาย วิทยาลัยฯ ปลอดบุหรี่ยาสูบ ในที่ประชุมคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ให้ทุกคนรับทราบ และร่วมปฏิบัติ² ดังต่อไปนี้

1. สนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับพิษของบุหรี่ยาสูบต่อสุขภาพ เพื่อให้เกิดความตระหนักต่ออันตรายของการสูบบุหรี่ และสามารถเป็นวิทยากรเพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไปได้

2. สนับสนุนให้มีระบบบริการเลิกบุหรี่ยาสูบสำหรับนักศึกษา บุคลากรและประชาชนทั่วไป

3. สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4. กำหนดให้วิทยาลัยเป็นเขตปลอดบุหรี่ยาสูบ

5. บรรจุเนื้อหาเรื่องบุหรี่ยาสูบกับสุขภาพไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกหลักสูตร

6. กำหนดให้การไม่สูบบุหรี่เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานหรือเข้าศึกษา

3. จัดกิจกรรมจัดสภาพแวดล้อมให้วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เป็นเขตปลอดบุหรี่ยาสูบ

นักศึกษาทันตสาธารณสุขได้เสนอให้วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลกขออนุมัติจาก คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยฯ² เพื่อจัดทำป้าย “วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลกปลอดบุหรี่ยาสูบ” บริเวณหน้าวิทยาลัย หน้าโรงอาหาร และบริเวณจุดที่พักผ่อนหย่อนใจของวิทยาลัย และได้ติดสติ๊กเกอร์รณรงค์การไม่

สูบบุหรี่และเขตปลอดบุหรี่ตามอาคารสำนักงานทุกอาคาร อาคารอำนวยการ อาคารเรียน โรงอาหาร หอประชุม อาคารหอพักนักศึกษาและรถยนต์ของเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งแจ้งให้ที่ประชุมคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ โดยให้ทุกคนรับทราบ และร่วมปฏิบัติ ในทุก ๆ ปี

4. กิจกรรมการประเมินความรู้ความตระหนัก พฤติกรรมและทักษะของนักศึกษาก่อนและหลังดำเนินโครงการ

นักศึกษาทันตสาธารณสุขเป็นผู้นำในการสร้างแบบวัดความรู้ ความตระหนัก พฤติกรรม และทักษะของนักศึกษาก่อนและหลังดำเนินโครงการ โดยอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาสุขศึกษา และพฤติกรรมศาสตร์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการสร้างเครื่องมือ และเป็นผู้เก็บรวบรวม ลงรหัส ข้อมูล และวิเคราะห์สรุปผลการศึกษา

5. กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ให้กับนักศึกษามัธยมศึกษาโดยนักศึกษาทันตสาธารณสุขเป็นแกนนำ

วิทยาลัยได้จัดกิจกรรมให้ความรู้ โดยเชิญแกนนำนักศึกษาทันตสาธารณสุข เป็นวิทยากร ผู้ให้ความรู้สถาบันการศึกษาปลอดบุหรี่ ให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกหลักสูตร ของทุก ๆ ปี หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมได้ประเมินวิทยากร พบว่าเมื่อพิจารณารายด้านและภาพรวมความเหมาะสมของวิทยากรอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ในด้านภาพรวมความพึงพอใจการบริหารจัดการอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

6. จัดกิจกรรมอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำในการแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่

วิทยาลัย ได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เล่าประสบการณ์การเลิกบุหรี่และเทคนิคการเลิกบุหรี่ และให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยแสดงความคิดเห็นจากตัวแทนและอาสาสมัครของนักศึกษา

ทันตสาธารณสุข โดยสรุปประเด็นดังนี้ นักศึกษาได้ตระหนักว่าจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีด้านสุขภาพ เข้าใจเทคนิคการเลิกบุหรี่ รวมทั้งเป็นผู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาสุขภาพเรื่องบุหรี่ได้ โดยเริ่มที่ตนเอง ครอบครัว และนำความรู้ที่ได้ไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเลิกบุหรี่ของผู้ที่มาขอรับปรึกษาได้ โดยเฉพาะผู้ป่วยที่มาใช้บริการในอนาคตเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษา ผลการประเมินวิทยากรพบว่า เมื่อพิจารณารายด้านและภาพรวมความเหมาะสมของวิทยากรอยู่ในระดับมากในส่วนภาพรวมความพึงพอใจการบริหารจัดการอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

7. จัดกิจกรรมจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เรื่องบุหรี่ในวิทยาลัย

นักศึกษาทันตสาธารณสุขเป็นผู้นำในการจัดนิทรรศการและป้ายในการรณรงค์เรื่องบุหรี่ โดยให้นักศึกษาทุกหลักสูตรมีส่วนร่วมในการรณรงค์จัดทำสื่อ เพื่อเป็นการกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกในการดูแลสุขภาพเรื่องบุหรี่ รวมทั้งเป็นการเผยแพร่ความรู้ให้กับอาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักศึกษา รวมทั้งผู้มารับบริการในสถานบริการในวิทยาลัย ได้รู้โทษจากการสูบบุหรี่และแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการสูบบุหรี่ในทุก ๆ ปี

8. จัดกิจกรรมรณรงค์เดินขบวนพาเหรดการเลิกสูบบุหรี่ งานกีฬาวิทยาลัยภายในและกีฬาเครือข่ายภาคเหนือ

นักศึกษาทันตสาธารณสุข ได้เข้าร่วมเดินขบวนในพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาภายใน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก และกีฬาเครือข่ายภาคเหนือได้นำกิจกรรมรณรงค์เดินขบวนพาเหรดการเลิกสูบบุหรี่ เข้าไปในการเดินขบวนในพิธีเปิด เพื่อเป็นการสร้างกระแสให้กับเด็กและเยาวชน ประชาชน ทั่วไปได้ตระหนักถึงพิษภัยของบุหรี่

9. กิจกรรมวันรณรงค์วันงดสูบบุหรี่ร่วมกับส่วนราชการอื่นๆ

นักศึกษาทันตสาธารณสุข เป็นแกนนำในการเข้าร่วมกิจกรรมวันรณรงค์วันงดสูบบุหรี่โลกร่วมกับโรงพยาบาลพุทธชินราชและส่วนราชการอื่นๆ ทุกปี โดยมีรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลพุทธชินราช เป็นประธานในพิธีเปิด

10. กิจกรรมรณรงค์วันงดสูบบุหรี่โลกที่ตลาดอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

นักศึกษาทันตสาธารณสุขเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมรณรงค์วันงดสูบบุหรี่โลกที่ตลาดวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ในวันที่ 31 พฤษภาคม ของทุกปี โดยมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เติมนรณรงค์ ให้ความรู้แก่พ่อค้า แม่ค้า ประชาชนทั่วไปในตลาดวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มีการติดสติ๊กเกอร์ ในร้านค้า การให้ความรู้ถึงโทษพิษภัยของบุหรี่ เป็นต้น

11. กิจกรรมสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการสูบบุหรี่และสุขภาพในรายวิชาหลักสูตรทันตสาธารณสุข

วิทยาลัยได้สอดแทรก เนื้อหาเกี่ยวกับบุหรี่และสุขภาพในแผนการสอนวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ศาสตร์ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิต สาขาทันตสาธารณสุข

12. กิจกรรมจัดทำเว็บไซต์ควบคุมการบริโภคยาสูบ

นักศึกษาทันตสาธารณสุข เป็นผู้จัดทำ facebook ชื่อว่า วสส. ปลอดบุหรี่ โดยมีการให้คำแนะนำ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

13. กิจกรรมถอดบทเรียน

วิทยาลัยได้ดำเนินการถอดบทเรียนแก่นำสโมสรนักศึกษาและแกนนำนักศึกษาทันตสาธารณสุข พบว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการ

1. วิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาทางด้านสุขภาพ ได้ตระหนักและให้ความสำคัญ ด้านบุหรี่ยุทธินโยบาย กฎหมาย จึงสามารถได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยเฉพาะนักศึกษาทันตสาธารณสุข

2. ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากร โดยเฉพาะผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ ได้ให้ความสำคัญ สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จึงทำให้การดำเนินการกิจกรรมต่างๆ สามารถบรรลุผลสำเร็จ

3. การได้รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ รวมถึงคณะทำงานแผนงานย่อยที่ 5 พัฒนาแกนนำต้นแบบนิสิตนักศึกษาทันตแพทย์และนักเรียนทันตภิบาล ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

4. วิทยาลัย ได้มีกลุ่มคณาจารย์ แกนนำนักศึกษาทันตสาธารณสุขที่มีความสนใจและมีความรู้ ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาเรื่องบุหรี่ จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการ

1. ช่วงระยะเวลาดำเนินโครงการ ยังเป็นช่วงที่มีเวลาจำกัด บางกิจกรรมจึงต้องดำเนินการผนวกรวมกันไปในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ยังคงต้องดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง

2. การให้ผู้สูบบุหรี่เลิกสูบบุหรี่ มีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรม ประกอบกับบุคลากรทุกคนต้องช่วยกันในการให้คำแนะนำ กำลังใจ และที่สำคัญ ครอบคลุมของผู้สูบบุหรี่ จำเป็นต้องเข้ามาเป็นบทบาทสำคัญในการให้ผู้สูบบุหรี่ลด ละ/เลิก การสูบบุหรี่

3. การสื่อสารนโยบายหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับและไม่สูบบุหรี่ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนในวิทยาลัย ในบางครั้งข้อมูลข่าวสารยังส่งต่อไปไม่ถึงครอบคลุมอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรที่พักในวิทยาลัย

4. การกำหนดวันของการดำเนินกิจกรรม บางครั้งจำเป็นต้องจัดนอกเวลาราชการ เนื่องจากนักศึกษาในเวลาปกติจะต้องเรียนหนังสือซึ่งค่อนข้างเรียนมาก

บทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

1. สิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จโครงการ จำเป็นต้องประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ โดยเฉพาะผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ ประกอบกับความร่วมมือจากอาจารย์ เจ้าหน้าที่ บุคลากร และนักศึกษา

2. กิจกรรมนับได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการแก้ปัญหาบุหรี่และสุขภาพซึ่งในอนาคตนักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะต้องไปปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมและป้องกันโรคในชุมชนเป็นกำลังสำคัญช่วยให้การแก้ปัญหาบุหรี่และสุขภาพในประชาชนและชุมชนประสบความสำเร็จทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. การดำเนินโครงการ จำเป็นต้องมีกลุ่มคน (คณาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่) ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความสนใจในการดำเนินการแก้ปัญหาบุหรี่ให้เข้ามาร่วมขับเคลื่อนดำเนินกิจกรรม ซึ่งทำให้โครงการสามารถดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ได้

4. การที่จะให้บุคคลใดลดละ/เลิกการสูบบุหรี่ จำเป็นต้องอาศัยเวลา ที่สำคัญควรเริ่มที่ตัวผู้สูบบุหรี่เอง ทำอย่างไรให้ผู้สูบบุหรี่ตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง ประกอบกับบุคคลต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ช่วยกันส่งเสริม ให้กำลังใจ อดทนในการที่จะให้ผู้สูบบุหรี่ลดละ/เลิกการสูบบุหรี่ ประกอบกับการใช้นโยบาย กฎหมาย คุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ มาใช้อย่างจริงจัง

5. วิทยาลัยฯ ควรออกแบบกิจกรรมที่มีความเข้มข้นสำหรับอาจารย์ เจ้าหน้าที่ ที่สูบบุหรี่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์และไม่สูบบุหรี่ให้มากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ผู้สูบบุหรี่ลดละ/เลิกการสูบบุหรี่ได้

บทวิจารณ์

จากการที่วิทยาลัยการสาธารณสุขสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดำเนินการถอดบทเรียนแก่นำสโมสรนักศึกษาและแกนนำนักศึกษาทันตสาธารณสุข พบว่าสิ่งสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ จำเป็นต้องประกอบไปด้วยผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร นักศึกษา ดังนั้น วิทยาลัยควรสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบโดยนักศึกษาทันตสาธารณสุขเป็นแกนนำร่วมกับสโมสรนักศึกษา อาจารย์ บุคลากรทุกระดับ ให้มีส่วนร่วมในโครงการและกิจกรรม ซึ่งจะทำให้ผลความสำเร็จมีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม วิทยาลัย ควรมีปฏิบัติตามนโยบายในเรื่องของการควบคุมการบริโภคยาสูบที่เข้มข้น เช่น มีการตรวจประเมิน ติดตาม กับอาจารย์ บุคลากรที่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ รวมถึงการตรวจตรา หอพักนักศึกษา ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบการไม่สูบบุหรี่ในสถานศึกษาและหอพักนักศึกษา อย่างต่อเนื่อง

สรุป

จากการดำเนินกิจกรรมทันตสาธารณสุขต้นแบบนักศึกษาด้านสุขภาพในการควบคุมการบริโภคยาสูบจำนวน 13 กิจกรรม อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ อาจารย์/นักศึกษา ไม่พบการสูบบุหรี่ นักศึกษามีความรู้ ทักษะ พฤติกรรม ทักษะ การควบคุมการบริโภคยาสูบและความพึงพอใจที่สูงขึ้นกว่าก่อนดำเนินโครงการโดยร้อยละ 80 อยู่ในระดับมาก นักศึกษาให้ความสำคัญกับกิจกรรมในระดับมาก นักศึกษาให้ความสำคัญกับกิจกรรม

ควบคุมการบริโภคยาสูบ โดยเฉพาะการไม่สูบบุหรี่ การเป็นตัวอย่งที่ดี กิจกรรมรณรงค์และการออกชุมชน ได้รับความรู้ ประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น และวิทยาลัยได้รับประกาศเกียรติคุณจากจังหวัด พิษณุโลกแสดงว่าวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เป็นสถาบันการศึกษาต้นแบบตามกฎหมายคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ รวมถึงบุคคลต้นแบบการรณรงค์ และบุคคลต้นแบบเลิกสูบบุหรี่ จำนวน 3 ปีติดต่อกัน คือตั้งปี 2555-2557 แสดงดังแผนภาพที่ 1

เอกสารอ้างอิง

- 1 ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบ. *รายงานประจำปี 2549*. ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบ; 2549.
- 2 สมตระกูล ราศิริและคณะ. *โครงการวิทยาลัยต้นแบบของสถาบันการศึกษาด้านสุขภาพในการแก้ปัญหา บุหรี่และสุขภาพ*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทร จังหวัดพิษณุโลก, 2551.
- 3 ศักดา ไชยวงศ์และคณะ. *โครงการสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษา วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทรจังหวัดพิษณุโลก เพื่อการไม่สูบบุหรี่ตามโครงการกลยุทธ์วิชาชีพทันตแพทย์ในการควบคุมการบริโภคยาสูบ ทันตแพทย์สภา*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทร จังหวัดพิษณุโลก, 2551.
- 4 ศักดา ไชยวงศ์และคณะ. *โครงการสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษา วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทรจังหวัดพิษณุโลก เพื่อการไม่สูบบุหรี่ตามโครงการกลยุทธ์วิชาชีพทันตแพทย์ในการควบคุมการบริโภคยาสูบ*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทร จังหวัดพิษณุโลก; 2553.
- 5 สมตระกูล ราศิริ. *การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อควบคุมและป้องกันการสูบบุหรี่ของบุคลากรและนักศึกษา วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทร จังหวัดพิษณุโลก: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรพิษณุโลก*; 2554.
- 6 สมตระกูล ราศิริและคณะ. *โครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่สูบบุหรี่*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทร จังหวัดพิษณุโลก, 2554.
- 7 สมตระกูล ราศิริและคณะ. *โครงการแกนนำต้นแบบนักศึกษาทันตภิบาลเพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบ*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทรจังหวัดพิษณุโลก; 2554.
- 8 สมตระกูล ราศิริและคณะ. *โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการแกนนำต้นแบบนิสิตนักศึกษาทันตสาธารณสุข ควบคุมการบริโภคยาสูบ วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทร ๗ สถาบัน*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทร จังหวัดพิษณุโลก; 2555.
- 9 สมตระกูล ราศิริและคณะ. *โครงการนิสิตนักศึกษาทันตสาธารณสุข สุขภาพดีปลอดบุหรี่*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทรจังหวัดพิษณุโลก; 2555.
- 10 สมตระกูล ราศิริและคณะ. *โครงการวิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทร จังหวัดพิษณุโลก นิยมอากาศบริสุทธิ์*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทรจังหวัดพิษณุโลก; 2556.
- 11 สมตระกูล ราศิริและคณะ. *โครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่สูบบุหรี่และไม่ดื่มแอลกอฮอล์*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทรจังหวัดพิษณุโลก; 2557.
- 12 สมตระกูล ราศิริและคณะ. *โครงการบริการวิชาการสู่โรงเรียนสุขภาพดีปลอดบุหรี่*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทรจังหวัดพิษณุโลก; 2558.
- 13 สมตระกูล ราศิริและคณะ. *โครงการบริการวิชาการสู่ชุมชนสุขภาพดีปลอดบุหรี่*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทรจังหวัดพิษณุโลก; 2558.